

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 136/2020
U Luxembourg 10. studenoga 2020.

Presuda u predmetu C-644/18
Komisija/Italija

Italija je povrijedila pravo Unije o kvaliteti zraka

Granične vrijednosti za koncentracije lebdećih čestica PM₁₀ sustavno su i ustrajno prekoračivane između 2008. i 2017. godine

U 2014. godini Europska komisija pokrenula je protiv Talijanske Republike postupak zbog povrede obveze zbog sustavnog i ustrajnog prekoračivanja graničnih vrijednosti za lebdeće čestice PM₁₀ utvrđenih Direktivom o kvaliteti zraka¹ u određenim zonama talijanskog državnog područja.

Naime, Komisija je smatrala, s jedne strane, da je Talijanska Republika u predmetnim zonama od 2008. sustavno i ustrajno prekoračivala dnevne i godišnje granične vrijednosti koje se primjenjuju na koncentracije lebdećih čestica PM₁₀ na temelju članka 13. stavka 1. Direktive o kvaliteti zraka, u vezi s njezinim Prilogom XI. S druge strane, Komisija je prigovorila Talijanskoj Republici da je povrijedila obvezu koju ima na temelju članka 23. stavka 1. te direktive, u vezi s njezinim Prilogom XV., da donese odgovarajuće mjere kako bi osigurala usklađivanje s graničnim vrijednostima za lebdeće čestice PM₁₀ u svim predmetnim zonama.

Budući da je smatrala da su objašnjenja koja je Talijanska Republika o tom pitanju pružila tijekom pretdsudskog postupka nezadovoljavajuća, Komisija je Sudu 13. listopada 2018. podnijela tužbu zbog povrede obveze.

U presudi objavljenoj 10. studenoga 2020. Sud, koji se na zahtjev Talijanske Republike sastao u velikom vijeću, prihvatio je tu tužbu.

Kao prvo, kad je riječ o prigovoru koji se temelji na sustavnoj i ustrajnoj povredi članka 13. stavka 1. Direktive o kvaliteti zraka, u vezi s njezinim Prilogom XI., Sud smatra da je, s obzirom na elemente koje je Komisija iznijela u pogledu razdoblja i zona koji su predmet ovog postupka, navedeni prigovor osnovan. U tom je pogledu Sud najprije podsjetio na to da je sama činjenica da su granične vrijednosti za lebdeće čestice PM₁₀ prekoračene dovoljna da bi se utvrdila povreda prethodno navedenih odredbi Direktive o kvaliteti zraka. **Sud je pak u ovom slučaju utvrdio da su od 2008. do 2017., uključujući i tu godinu, dnevne i godišnje granične vrijednosti za lebdeće čestice PM₁₀ u predmetnim zonama bile redovito prekoračivane.** Prema mišljenju Suda, činjenica da predmetne granične vrijednosti nisu bile prekoračene tijekom određenih godina razmatranog razdoblja nije prepreka tomu da se u takvoj situaciji utvrdi sustavna i ustrajna povreda predmetnih odredbi. Naime, prema samoj definiciji „granične vrijednosti” iz Direktive o kvaliteti zraka, ona se, kako bi se izbjegli, spriječili ili umanjili štetni učinci na ljudsko zdravlje i/ili okoliš u cjelini, u zadanom razdoblju treba dostići te se nakon toga ne smije prekoračiti. Usto, Sud je istaknuo da, kada je tako utvrđeno, kao u ovom slučaju, nije bitno proizlazi li povreda iz volje države članice kojoj se pripisuje ili iz njezine nepažnje ili pak zbog tehničkih ili strukturnih teškoća s kojima se ona susrela, osim ako se ne dokaže da postoje izvanredne okolnosti čije se posljedice unatoč svim uloznim naporima nisu mogle izbjeći. Stoga se u ovom slučaju, s obzirom na to da nije pružila takav dokaz, Talijanska Republika uzalud pozivala na raznolikost izvora onečišćenja zraka kako bi tvrdila da joj se određeni od njih ne mogu pripisati, primjerice oni na koje utječu europske sektorske politike, odnosno na topografska i klimatska obilježja određenih predmetnih

¹ Direktiva 2008/50/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o kvaliteti zraka i čistom zraku za Europu (SL 2008., L 152, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 29., str. 169.)

zona. Konačno, Sud ne smatra relevantnom okolnost koju ističe Talijanska Republika da je, s obzirom na cjelokupno državno područje, riječ o ograničenom opsegu zona na koje se odnose Komisijini prigovori. U tom pogledu Sud pojašnjava da je prekoračenje graničnih vrijednosti za lebdeće čestice PM₁₀, makar samo i u jednoj zoni, samo po sebi dovoljno da bi se mogla utvrditi povreda prethodno navedenih odredbi Direktive o kvaliteti zraka.

Kao drugo, kad je riječ o prigovoru koji se temelji na nedonošenju odgovarajućih mjera za usklađivanje s graničnim vrijednostima za lebdeće čestice PM₁₀, u skladu s člankom 23. stavkom 1. Direktive o kvaliteti zraka, kako njime samim tako i u vezi s odjeljkom A Priloga XV. toj direktivi, Sud i njega smatra osnovanim. U tom pogledu podsjeća na to da je država članica na temelju tih odredbi, u slučaju prekoračenja graničnih vrijednosti nakon proteka roka predviđenog za njihovu primjenu, dužna izraditi plan za kvalitetu zraka koji ispunjava određene zahtjeve iz te direktive, među ostalim, da predvidi odgovarajuće mjere kako bi razdoblje prekoračenja tih vrijednosti bilo što je moguće kraće. Sud u tom kontekstu ističe da, iako takvo prekoračenje samo za sebe nije dovoljno da bi se utvrdilo da države članice nisu ispunile svoje obveze na temelju navedenih odredbi Direktive o kvaliteti zraka te iako one imaju određeni manevarski prostor prilikom određivanja mjera koje treba usvojiti, te mjere ipak u svakom slučaju moraju omogućiti da razdoblje prekoračenja graničnih vrijednosti bude što je moguće kraće.

U ovom pak slučaju **Sud smatra da Talijanska Republika očito nije pravodobno donijela tako zahtijevane mjere.** U potporu svojem utvrđenju poziva se na elemente iz spisa iz kojih proizlazi da su dnevne i godišnje granične vrijednosti za lebdeće čestice PM₁₀ u predmetnim zonama sustavno i ustrajno prekoračivane tijekom najmanje osam godina, da su, unatoč procesu postizanja graničnih vrijednosti koji je u Talijanskoj Republici u tijeku, mjere predviđene planovima za kvalitetu zraka koji su podneseni Sudu, osobito one kojima se nastoje postići strukturne promjene, posebno u vezi s glavnim čimbenicima onečišćenja, u većini slučajeva bile predviđene tek nedavno te da se u više tih planova najavljuje da bi se razdoblje potrebno za ostvarivanje ciljeva koji se odnose na kvalitetu zraka moglo protegnuti na više godina ili čak dva desetljeća nakon stupanja na snagu navedenih graničnih vrijednosti. Prema mišljenju Suda, takva situacija sama za sebe upućuje na to da Talijanska Republika u ovom slučaju nije provela odgovarajuće i djelotvorne mjere kako bi razdoblje prekoračenja graničnih vrijednosti za lebdeće čestice PM₁₀ bilo što je moguće kraće. Osim toga, iako je Talijanska Republika smatrala da je nužno, osobito s obzirom na načela proporcionalnosti, supsidijarnosti i ravnoteže između javnih i privatnih interesa, da raspolaže dugim rokovima kako bi mjere predviđene u različitim planovima za kvalitetu zraka mogle proizvesti svoje učinke, Sud, naprotiv, smatra da je takav pristup u suprotnosti i s vremenskim okvirima predviđenima Direktivom o kvaliteti zraka za ispunjenje njome predviđenih obveza i s važnosti ciljeva zaštite ljudskog zdravlja i okoliša koji se tom direktivom nastoje postići. Naime, iako priznaje da se člankom 23. stavkom 1. Direktive o kvaliteti zraka ne može zahtijevati da mjere koje je donijela država članica, kako bi ih se moglo smatrati odgovarajućima, jamče trenutačno poštovanje tih graničnih vrijednosti, Sud ističe da bi pristup Talijanske Republike značio da se omogućuje opće produljenje, prema potrebi, *sine die*, roka za usklađivanje s tim graničnim vrijednostima, iako su one utvrđene upravo radi postizanja tih ciljeva.

NAPOMENA: Tužbu zbog povrede obveze protiv države članice koja nije ispunila obveze koje proizlaze iz prava Unije mogu podnijeti Komisija ili druga država članica. Ako Sud utvrdi postojanje povrede, dotična država članica mora postupiti u skladu s presudom u najkraćem roku.

Ako Komisija smatra da država članica nije postupila u skladu s presudom, može podnijeti novu tužbu kojom će zahtijevati novčane sankcije. Međutim, u slučaju kad država nije Komisiji priopćila mjere kojima provodi direktivu, Sud može, na Komisijin prijedlog, nametnuti sankcije već u postupku koji dovodi do prve presude.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 5536

Snimke s objave presude nalaze se na „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106